

Stolbur rajčiaka (Tomato stolbur phytoplasma)

Stolbur, ako hospodársky veľmi **nebezpečné ochorenie**, napáda nielen rajčiak jedlý, ale aj papriku ročnú, zemiak, pupenec roľný a mnohé ďalšie druhy, ktoré patria do čeľade ľuľkovitých (Solanaceae), prýštecovitých (Euphorbiaceae), mrkvovitých (Daucaceae) a kukučínovitých (Cuscutaceae). Stolbur je najviac zastúpený predovšetkým v južnejších, teplejších a suchších oblastiach strednej a južnej Európy. V rámci Slovenskej republiky taktiež predstavuje hospodársky významný patogén **v najteplejších, južných oblastiach**, pričom v niektorých rokoch môže spôsobiť pri skorých infekciách až 100 %-nú stratu úrody na rajčiakoch.

Pôvodcom ochorenia je fytoplasma, ktorú **prenášajú** viaceré druhy **cikádiok**, z ktorých najvýznamnejšia je žilnatka vírusonosná (*Hyalesthes obsoletus*). Za **zdroj infekcie** sa najčastejšie považuje **pupenec roľný** a **d'atelina lúčna**. Patogén nie je prenosný mechanicky a ani semenom.

Prvotné **príznaky ochorenia** možno pozorovať na všetkých nadzemných orgánoch napadnutých rastlín, nakoľko na rajčiakoch **dochádza k výrazným zmenám**. Vrcholky rastlín sú chlorotické, majú skrátene internódia a vertikálnejší rast. Listy, ktorých počet je zredukovaný, postupne zakrpatievajú, tuhnú a okraje sa stáčajú nahor. Sprievodným javom môže byť aj výskyt deformácie listov, alebo ich neprirodzené postavenie. Dochádza k redukcii všetkých orgánov. Súkvetie je výrazne vzpriamené, kalichy sú zväčšené, často zrastené, slabo fialovo sfarbené. Zvýšená je tvorba adventívnych koreňov. Napadnuté plody sú zakrpatené, zdrevnatené, bez chuti a zle vyfarbené. Pre semená rastlín je typické zakrpatenie a nedozrievanie.

K preventívnej **ochrane** pred výskytom stolburu patrí predovšetkým **likvidácia burín**, ktoré môžu byť potencionálnym rezervoárom choroby. Ďalšími opatreniami je **ničenie škodlivých prenášačov** a v neposlednom rade aj pestovanie odrôd, ktoré sú **voči stolburu odolnejšie**. Z prípravkov na ochranu rastlín sa odporúča použiť Cruiser 350 FS. Okrem uvedeného prípravku majú neautorizovaný vedľajší účinok proti cikádkam aj niektoré prípravky proti voškám, prípadne proti pásavke zemiakovej. Pred začatím ošetrovania rastlín je potrebné **pozorovať výskyt cikádiok**.

Ing. Ivana Horváthová

ÚKSÚP – OOR

7.8.2017